

Viktor Dyk

SMRT PANENKY

výběr povídek o smrti
dnešním jazykem

The logo for the publisher LAMA, featuring a stylized white outline of a llama's head and neck above the word "LAMA" in a serif font, all enclosed within a thin white border.

LAMA

DOPORUČUJEME

Vojtěch Rakous: Doma – židovské obrázky

Soubor povídek Doma byl první knihou, která uvedla do české literatury židovské obyvatel venkova a maloměsta jako jeho přirozenou součást. S humorem i porozuměním vypráví, jak vesničtí Židé poloviny 19. století se svými sousedy sdílejí běžné radosti i starosti a zároveň ctí své tradice a svou víru.

Ignát Herrmann: Z pamětí starého mrzouta

Pobavte se příhodami mrzoutského úředníčka, poodhalte jeho milostné zážitky z mládí i trampoty s „kmotrem“ nebo s „českým pekáčem“, prožijte s ním nekonečné týdny s husou nebo strastí kolem „vhodných vánočních dáreků“ a nezapomeňte ani na kapitulu, v níž se pan Cyrus stane „volebním agitátorem“.

Jiří Mahen: Rybářská knížka

Knih, která je stále považována za „rybářskou bibli“, plná vzpomínek z rybářských výletů, postřehů ze života ryb a rybářů, dojmů z nádherné přírody. Krásný jazyk, humorná nadsázka i porozumění přírodě, rybám a rybaření uchvátí čtenáře i dnes. Začínajícího rybáře jistě potěší rady a zkušenosti.

Vydání jako celek (obálka, grafická úprava, případně jazyková adaptace, redakční poznámky, ilustrace, předmluva, doslov, životopis autora apod.) je chráněno autorskými právy. Nositelé těchto práv jsou uvedeni v tiráži.

Prosíme, používejte tuto elektronickou verzi knihy pouze v souladu s platnou licencí. Žádná verze licence k této e-knize neumožňuje rozšiřování jejích kopií (včetně půjčování) či sdělování díla veřejnosti (například umístováním kopií či extrahovaných částí na servery, ze kterých je možno tento soubor nebo jeho část dále stahovat nebo jej prohlížet), a to za úplatu či zdarma.

VIKTOR DYK

Smrt panenky
výběr povídek o smrti
dnešním jazykem

VIKTOR DYK

Smrt panenky

výběr povídek o smrti

adaptace do současné češtiny

Karel Marek

Praha 2014

Výběr a uspořádání © Monika S. Benešová, 2014
Jazyková adaptace © Karel Marek, 2014
Obálka © Marcela Strejčková - Nomzamo, 2014
© Monika S. Benešová – Lama, 2014
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-87959-12-1 (formát PDF)
ISBN 978-80-87959-13-8 (formát PDF pro čtečky)
ISBN 978-80-87959-14-5 (formát ePub)
ISBN 978-80-87959-15-2 (formát MobiPocket)

SMRT PANENKY

Panenko byla velice krásná, útlá a bílá v růžových šatečkách. Jmenovala se Edda a uměla pohybovat hlavou i očima. Bylo jí v okně vidět z ulice a vzbuzovala často závist dětí: tak veliká a krásná byla. Právě proto s ní Otilka sedala u okna; těšilo ji, že jí přeci může někdo něco závidět.

Nebýt té panenky, bylo by Otilce často smutno. Pokoj byl šerý a zamračený; nelíbilo se jí zde. Slunce sem nesvítilo: naproti byl vysoký dům. A ulice byla rovná a nepřívětivá. Věru, zbývala jí pouze Edda.

Bylo ovšem nutno sejít dvakrát po ponurých schodech tam dolů a jít do školy. A to vždy Otilku mučilo. Bála se lidí a školy také. Nebyl tam nikdo, kdo by si s ní pohrál, kdo by ji pohladil; ty děti si sice hrály, ale to se jí nelíbilo. Byly to škaredé a hrubé hry a pak i ty děti byly tak škaredé a zlomyslné. Činilo jim potěšení, mohly-li jí učinit bolest; Otilka často plakala. To všechno bylo asi pro nepřízeň zlého čarodějníka, který ji zaklel mezi zlé lidi.

Ale také s matkou nic nebylo, poslední dobou zvlášť. Jindy si s ní občas hrála, říkala pohádky a smála se chvílemi, ale nyní jako by jí pro Otilku nezbylo ani čas ani úsměv. A přece byli tu jen tři.

Otec také přicházel málo domů. Mluvil málo a byl zamračený. Nebral si už Otilku na klín a nehoupal ji. Ovšem byla už veliká, bylo jí už sedm let. A přece bylo jí někdy až úzko, jak zamračeně se otec díval.

Někdy se také s matkou hádali a to Otilku bolelo, ačkoliv tomu dobře nerozuměla. Běželo o nějakou ženu, kterou Otilka neznala a která byla asi velmi špatná, soudě podle matčiných řečí. Pro ni byl otec tak

málo doma a tak zamračený; a pro ni matka plakala a naříkala. Někdy se také oba rozzlobili a říkali si ošklivé věci; a Otilka se třásla strachem za svou záclonou; i panenka byla vyděšena. Nakonec otec bouchl dveřmi a odešel z domu. Pak bylo ještě mnohem smutněji.

Skutečně tedy zbývala ze všeho jenom ta bílá a krásná panenka, které se říkalo Edda. S tou seděla Otilka u okna a tiše s ní hovořila; bála se už promluvit nahlas, tak bylo všechno zachmuřené.

Edda se nechala i líbat, třeba ne často; pohybovala hlavou i očima s dovedností, která uchvacovala. A Otilka slyšela ji i mluvit, ovšem docela tiše; ptala se panenky, má-li ji ráda, a ona řekla velmi srozumitelně ano. Toto blahé ano bylo Otilčino tajemství a bylo dobře, že aspoň někdo ji má rád.

Neboť matka i otec si jí už patrně nevšímalí. Otilka nevěděla proč, ale cítila to. Matka i otec měli na mysli asi něco zcela jiného. Otilka by se byla ráda toho dopátrala, ale výraz jejich tváře ji odstrašoval; nezbylo než sedět za záclonou, aby nebyla nikomu v cestě. Mimo to bývali rodiče často mimo dům; a byli-li doma, jako by doma nebyli; měli pro Otilku jen mrzutá a roztržitá slova.

Onoho dne, kdy umřela panenka, byl den, který nedal tušit tak smutnou věc. Byl to jeden z prvních jarních dnů; okna byla otevřena a jimi vnikal do pokoje vlažný a svěží vzduch. Dole se jen hemžilo lidmi; a všichni jako by dnes byli mnohem čilejší a světlejší než jindy. Jediné, co Otilku rmoutilo, bylo, že si dnes nikdo nepovšiml její panenky; patrně lidi zaměstnávalo něco, čemu Otilka opět nerozuměla. Nerozuměla

vlastně ničemu, kromě toho, že Edda ji má ráda. Toho bylo také dost.

Právě toho dne se zase matka s otcem pohádali a mnohem více, než jindy. Otilka se zděšena krčila za záclonou, polekána jejich vášnivým křikem a prudkostí jejich gest.

„Potkala jsem tě, když jsi šel s tou děvkou.“

„Líbila se ti, doufám?“

„Ničemo!“

„Komediantko! Co chceš vlastně?! Brala sis muže mladšího o dvanáct let – To jsi přece mohla vědět...“

Pak se ozval ostrý, ošklivý smích; otec odešel, pokloniv se matce posměšně.

Matka zuřila.

Běhala prudce po pokoji s tak zlostným výrazem v tváři, že ho Otilka nikdy neviděla; její pěsti byly křečovitě zaťaty, jen se chvěla zlostí a vyrážela nesrozumitelná slova.

„Ať si jde... Ať jde všechno... Tak není možno... Ničema... Jde za běhnu. Všechno ať jde k čertu...“

Otevřela skříň a vyňala z ní dopisy a šperk.

„Ať to letí... a ten prsten, ven s tím, je to od něho...! Ta panenka je taky od něho, vid? Dej ji sem!“

Brutálně vytáhla panenku z náruči chvějící se Otilky a v záchvatu šíleného vzteku ji hodila na dlažbu. Pak sklesla vysílena na pohovku.

Otilka hleděla trnouc, jak letí Edda vzduchem... či se obrátila ještě za ní –? – a padá roztržštěná na tvrdé a špinavé kameny dláždění. Ubožák, bylo skutečně po ní; veta po její skvělosti a nádheře; zhynula v blátě

ulice a umírajíc upřela ještě oči na Otilku, dvě ubohé hynoucí oči:

„Mám tě přece ráda!“

Ten pohled Otilku neodolatelně pudil. Vystoupila ze židle na otevřené okno a okamžik váhajíc a zalekána šla pak za panenkou.

Lidé, kteří se namanuli k této tragedii jarního dne, tvrdili, že rozepjala ruce, jako by chtěla někoho obejmout...

Psáno počátkem 1902

STUD

I.

Kupé je poloprázdné.

U okna sedí jakýsi obchodní cestující; zdá se, že se dívá na krajinu, ale možná také, že spí. Je jisté, že jeho oči jsou apaticky upřeny na jeden bod..., a nehýbá se, oddychuje pouze těžce. Jede asi už hodně dlouho. Z doby, kdy ještě bděl, zbývá mu na tváři jakýsi náběh k úsměvu na jeho červených rtech... ale ten úsměv ustrnul.

Pak ještě tři osoby: dvě staré paní, které živě hovoří, tlumíce poněkud hlas. „Ubožátko,“ ukazuje jedna na malé, asi desetileté děvče, „umřela jí matka a otce už dva roky nemá; byla to moje dcera, a přišlo to na ni rychle... Přijela jsem do města a ani už jsem ji nezašla na živu; čeho se tak člověk dočká, žije-li dlouho.“

Děvče také spí – nebo má zavřené oči; nějaký ustrašený výraz dušičky, která se zastavila u nesrozumitelného děje, má její drobná a hubená tvář. A stará paní opakuje hořekujícím hlasem... „čeho se tak člověk dočká!“ Römpler to všechno ospale poslouchá, jakoby z dálky..., nechápe však dobře.

Sedí v koutě, hlavu v dlaních; bolí ho trochu; a pak je nevyspalý.

Včera večer... vzpomíná.

Včera večer seděl v šerém pokoji na Dvorci, který se mu stával pomalu mučírnou. Seděl tam s bytostí, o níž se dalo předpokládat, že ji kdysi míval rád. Seděl tam, jako sedával celý ten čas, když byl právě doma.